

WHY IS THE TEXT OF **יוצר אור** DIFFERENT FOR **שבת**?

We have already noted that the **ברכה** of **יוצר אור** is unique in that the text for the **ברכה** is different on **שבת** than it is on the weekdays and on **יום טוב**. In fact it is the only **ברכה** in any **תפלה** whose text is different only on **שבת**. Why? You might believe that this is an easy question to answer. As you are about to see, it is a very difficult question to answer. It begins with the fact that the **גמרא** makes no mention of **הכל יודוך**, **ל-א** or **א-ל אדון**, **אשר שבת**.

The **סידור רבינו שלמה ב"ר שמשון מגרמייזא** gives the following answer:

והאריכו בשבת בשבחות משום שאין ביטול מלאכה בשבת.

The **סידור עבודת ישראל** provides the following:

בשבת שהוא יום מכובד מכל הימים מאריכים בשבחים בברכת **יוצר אור**.

Both answers are weak because neither answer explains why the **ברכה** of **יוצר אור**, one of the **ברכות קריאת שמע**, was singled out for this distinction.

What is further disappointing is that none of the **ראשונים** or **אחרונים** feel the least bit uncomfortable about changing the text of the **ברכה** of **יוצר אור** on **שבת**. The one exception is the **ספר העיתים**. This is what he writes:

סימן קעב-ולאחר שעונין ברכו פותחין בפריסות שמע בשתיים לפניה בא"י אמ"ה יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא את הכל, ונהגו עלמא ברוב מקומות למימר בשבתות הכל יודוך והכל ישבחוך עד שרפים עם אופני הקודש, לקל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי נתעלה וישב וכו' עד בשמים ממעל ועל כל שבה מעשה ידך וגומר את הברכה כמו בכל יום. והא מילתא הכין כתב מר רב עמרם והכי נהוג עלמא באתרין. ואנן לעניות דעתן חזי לן דהאי מנהגא אין לו עיקר וטעותא היא דלא אשכחן בעולם בתיקן רבנן לאדכורי של שבת אלא בתפילה בלחוד בברכה רביעית, ובברהמ"ז בבונה ירושלים. וכל המזכיר של שבת בשאר ברכות טועה ולא יצא י"ח מפני שהוא משנה מן המטבע שטבעו חכמים בברכות. והני דמדכרין בתפילה כי נחית ש"צ באבות ובגבורות ובקדושת השם פיוט מענין של שבת. וכן נמי בשאר ברכות טעותא היא בידיהו ומצוה להוכיחן על כך וכל הממעט באותן מנהגות ומתפלל התפילה לבדה בלא תוספת ובלא גירוע כדרך שתקנוה מאה ועשרים זקנים ובהם כמה נביאים שכרו שמור לפני המקום. וכן נמי האי דנהגו למימר בכל שבת הכל יודוך ומסיימי בה של שבת שהיא לקל אשר שבת מכל המעשים חזי לן דלאו דווקא, ומאן דעביד הכי מכמה אנפין טעה; חדא שמוסיפין בברכה מה שלא תקנו חכמים

של שבת, ועוד שמסירין הברכה כמו שהיא סדורה בכל יום ומוסיפין במקומה דברים אחרים. וכן מה ענין בברכה זו לשנותה בין בשבת בין בחול. והלא ברכה של שבת היא ואין בה צורך שאלה כמו בשמונה עשרה, וחייבין אנו לומר אותה בין בשבת בין בחול כמו שתקנוה חכמים. הלכך מה שראוי לעשות בהכל יודך מאן דבעי למימריה, יאמר אותה לאחר ברכו קודם שיפתח ביוצר אור ומסיים הכל יודוך ואשר שבת מכל המעשים עד ומנחיל מנוחה לעמו ישראל ביום שבת קודש ואח"כ פותח בא"י אמ"ה יוצר אור ובורא חושך ומסדר הברכות כולה כמו בחול כדרך שתקנוה חכמים בלא תוספת ובלא גרוע ומאן דמצלי באתרא דנהיגי למימריה בתוך הברכה ואומר אותה ש"צ בתוך הברכה ואין כח בידו למונעם על כך ורוצה לדקדק על עצמו בברכותיו לא ליפתח הוא בהדי שלוהא דציבורא ביוצר אור אלא פותח בעצמו בהכל יודוך ומסיים בהדיהו עד ביום שבת קודש וממהר כמעט ומסיים הברכה כמו בחול עד שמגיע בהדי שלוהא דציבורא והדר עני קדושא ומסיים כולה ברכה בהדיה והכין רגילינן למיעבד ובהכי נפיק איניש ידי חובתיה.

The **ספר העיתים** is the only dissenting voice on this issue and surprisingly, no subsequent commentator adopts his position. Moreover, his position is never quoted and it is never disputed. Is the **ספר העיתים** a reliable source? This is his biography as contained in the Bar-Ilan CD: SEFER HA-ITTIM-R. Judah ben Barzillai of Barcelona flourished at the close of the eleventh and the beginning of the twelfth centuries. He authored many books, most of which were lost due to their great length. His halakhic writings are based primarily on geonic responsa, the Halakhot of R. Samuel Ha-Nagid, and the rulings and responsa of R. Isaac Alfasi. Later Rishonim made much use of his works.

Did all the **ראשונים** agree that the text of **יוצר אור** be changed for **שבת**?

לקוטי מהריך – סדר תפלת שחרית לשבת – ועיין בזוהר קדוש – תרומה ובויקהל ששם לא מוזכר מכל מה שמוסיפין ביוצר דשבת רק א – ל אדון, אבל הא – ל הפותח ולא – ל אשר שבת לא מוזכר שם. וברמב"ם גם א – ל אדון לא מוזכר ע"ש. אך הוא בסידור רב עמרם ובמחזור ויטרי ובאבודרהם וכל בו ע"ש.

The question raised here poses an additional problem. There are those including the **שולחן** **ברכות קריאת פיוטים** within **פיוטים** (אורח היים סימן סח') ערוך **שמע**. Why were they opposed to the recitation of **פיוטים** within **שמע** but were not opposed to changing the **נוסח** of the **ברכה** of **יוצר אור** on **שבת**?

The only conclusion one can reach is that because **א – ל אדון, הכל יודוך, לא – ל אשר** and **א – ל אדון** all appeared in **יוצר אור** within the **ברכה**, their placement within the **ברכה** was hard to disturb. Other **פיוטים** which did not appear in **רב עמרם גאון** did not enjoy the same status.

TRANSLATION OF SOURCES

מידור רבנו שלמה ב"ר שמשון מגרמייזא -They increased the text on Shabbat with words of praise because there is no loss of work time on Shabbat.

סידור עבודת ישראל -On Shabbat which is the most respected day of the week we spend more time reciting praises in the Bracha of Yotzair Ohr.

ספר העיתים סימן קעב' -After answering to Barchu, we begin to Porais Shema by reciting two Brachot before Shema beginning with Yotzair Ohr. In most places it is customary to recite on Shabbat within the Bracha of Yotzair Ohr, the prayer of Hakol Yodoocha V'HaKol YiShabchuhah until Seraphim Im O'Phanei HaKodesh; L'Ail Asher Shavas MiKol HaMaasim until Ad HaShamayim MiMaal; V'Al Kol Shevach Maasecha YaDecha and ends with the paragraphs that are said every day. This is what was written by Rav Amram and that is the way most places conduct themselves. In my opinion, this custom has no basis and is a mistake. We do not find in Rabbinical literature that our Sages directed us to refer to Shabbat in any prayer except in Shmona Esrei, in the fourth Bracha, and in Birchat Hamazon in the Brachah of Boneh Yerushalayim. Anyone who mentions Shabbat within any other Bracha is erring and does not fulfill his obligation because he is changing the language which the sages provided to be used in the Brachot. The fact that we mention Shabbat in Shmona Esrei is because after reciting the first three Brachot, Avot, Gevurot and Kidushat Hashem, it is appropriate to include a section dealing with Shabbat. Otherwise, it is a mistake to mention Shabbat in any other Bracha. One should reprimand anyone doing so. Whoever avoids such action and recites the Bracha of Yotzair as it is recited on weekdays without any addition as it was composed by the Great Assembly, a group of 120 Great Men including elders and among them some prophets, will earn a reward from G-d. Similarly there are those who add HaKol YoDoocha and end with the theme of Shabbat by reciting L'Ail Asher Shavas. They too err. First, they are adding the theme of Shabbat to a Bracha, which was not authorized by the Sages. They further do not recite the Bracha as it is recited during the week and add to it other matters. Lastly why was this Bracha chosen to be the Bracha that is changed to add the theme of Shabbat. Is not the text that is recited on weekdays appropriate for Shabbat. It is not a text that makes requests as are the brachot that are in Shmona Esrei. Are we not required to recite the Bracha as our Sages composed it, to be read the same on a weekday and on Shabbat. Therefore, the appropriate manner in which to act if one believes that it is necessary to add the prayer of Hakol YoDoocha and the other prayers is to recite those paragraphs after Barchu but before reciting the Bracha of Yotzair Ohr; then recite the Bracha of Yotzair Ohr and recite the paragraphs that were established to be recited on weekdays as our Sages had ordained without any addition or change. Those who are praying in a place where those paragraphs are read within the Bracha of Yotzair Ohr and

---

the leader recites those paragraphs within the Bracha and he has no power to change their practices but still wants to act in an appropriate manner should not recite the Bracha of Yotzair Ohr with the leader but should first read the additional paragraphs that concern Shabbat and then rush to join the congregation at Kedushah of Yotzair and end the Bracha together with the congregation. This is the way to conduct oneself and in this manner you will fulfill your obligation.

לקוטי מהרי"ך - סדר תפלת שחרית לשבת - Check the Zohar for Parshat Teruma and V'Yakhail and you find that it is not mentioned there that one adds anything to the Bracha of Yotzair on Shabbat except Ail Adon but H'Ail HaPoseach and L'Ail Shavas is not mentioned there. In the Rambam, even Ail Adon is not mentioned as being added to the Bracha of Yotzair Ohr. But you do find all these paragraphs mentioned in the Seder Rav Amram Gaon, the Machzor Vitri, the Avudrohom and the KolBo.